איפיון והדברת מחלות שורש בכף קנגורו

חוקרים שותפים:

בן-דוד צלילה - שה"מ, לשכת הדרכה רעננה
דורי עירית, ליאנה בן יונס, מתן אלי - מו"פ דרום
לביוש-מרדכי שרה, חזנובסקי מרינה, וצרור לאה -פאתולוגיה של צמחים, מינהל המחקר החקלאי, תחנת ניסויים גילת
יעל סקוטלסקי - לשה"ד נגב.

זני כף הקנגורו מקבוצת ה"מיני" הנמנים עם פרחי הקטיף האקזוטיים, רגישים מאד למחלות שוכנות קרקע בתנאי טמפרטורות גבוהות ורטיבות רבה. הגורם העיקרי לתמותות הוא *Pythium myriotylum*. בצמחים סימפטומטיים אובחנו גם *Rhizoctonia solani* , *Fusarium spp.*, *Fusarium oxysporum* וכן *Myrothecium*.

במבחן קוד שנערך בתחנת הבשור בחממה, התמוטטו 22.5% מהצמחים 18 ימים לאחר שהודבקו בפיתיום. 42 ימים לאחר ההדבקה, התמוטטו כ- 78% מהצמחים שהודבקו בפיתיום, רק 5% שהודבקו בריזוקטוניה וכ- 88% צמחים שהודבקו בשני הפאתוגנים יחד. כ- 60 ימים לאחר ההדבקה שיעור ההתמוטטות הגיע ל- 90-100% בחלקות שהודבקו בפיתיום בלבד או בשילוב עם ריזוקטוניה. תוצאות אלה מצביעות על פיתיום כגורם הדומיננטי בהתמוטטות הצמחים.

בכדי לברר את מקורות האילוח האפשריים נבדקו צמחונים בתרביות ריקמה ממקור אוסטרלי, שתילים בשלבי הקשחה ושתילים מסחריים לפני שיווקם, תערובת מצע ההקשחה ומי ההשקיה במשתלה, בכל המקרים לא נמצאה נגיעות בפיתיום. במספר צמחונים אובחן *F. oxysporum* וכן *Fusarium spp.* בשתילים בריאים מוכנים, אולם במבחן פאתוגניות נמצא כי הם אינם אלימים.

טיפולי הדברה בתכשירים כימיים שהיו מקובלים בחממות מסחריות לא היו יעילים בהפחתת התמותות בתנאים השוררים בחממות בקיץ. בעבודה זו נבחנו מספר טיפולי הדברה במעבדה ובחממה. במבחן בצלחות פטרי נמצאו מספר תכשירים יעילים: טרכלור סופר-X (80% עיכוב בריכוז 1 ח"מ), פנימידון (77% עיכוב בריכוז 1 ח"מ), רידומיל (74% עיכוב בריכוז 1 ח"מ), סנדוקור (42% עיכוב בריכוז 2 ח"מ) ודיינון (36% עיכוב בריכוז 2 ח"מ). בניסוי חממה בבשור בו נבחנה יעילות חלק מהתכשירים בהפחתת המחלה, נמצא כי טיפולי טרכלור סופר-X (0.1%) ופנמידון (0.1%) הקטינו או מנעו התמוטטות צמחים באופן מובהק בהשוואה לביקורת המודבקת, 41 ימים מהדבקה. גם בטיפול בדיינון הופחתה הנגיעות (ב- 59%) אך לא במובהק. טיפול טרכלור סופר-X היה היחידי שהפחית במובהק את שיעור הצמחים הנגועים גם בהמשך עד לסיום הניסוי (90 ימים לאחר ההדבקה).

בניסוי עציצים בחממה בגילת נבחנו הטיפולים הביולוגיים הבאים: שתילים טעונים בטריכודרמה, מיקוריזה ביישום למצע, שילוב שתילים טעוני טריכודרמה עם מיקוריזה במצע, ותוספת של 10% קומפוסט גפת ענבים. נמצא כי אף לא אחד מהטיפולים היה יעיל בהדברת הפיתיום, אולם נראה כי תוספת הקומפוסט הגדילה את היבול ואת איכות גבעולי הפריחה.